

EKONOMISTA

CZASOPISMO
POŚWIĘCONE NAUCE I POTRZEBOM ŻYCIA
ZAŁOŻONE W ROKU 1900

2021
5

POLSKA AKADEMIA NAUK
KOMITET NAUK EKONOMICZNYCH

POLSKIE TOWARZYSTWO
EKONOMICZNE

WYDAWNICTWO
KEY TEXT

WARSZAWA

Spis treści

Artykuły

Grzegorz W. KOŁODKO: <i>Shortageflation</i> 3.0. Gospodarka wojenna – państwo-wy socjalizm – kryzys pandemiczny.	577
Maciej MISZEWSKI: Perspektywa globalna i jej implikacje w kontekście wielowymiarowego kryzysu społeczno-gospodarczego.	604
Adam ROGODA: Dekada nowej ekonomii strukturalnej: czym była i co z niej zostało?	624
Wioletta MIERZEJEWSKA: Konkurencja wewnątrzorganizacyjna w grupach kapitałowych	648

Miscellanea

Elżbieta JAKUBÓW: Wpływ instytucji demokracji bezpośredniej na zatrudnienie w sektorze publicznym w szwajcarskich kantonach	679
---	-----

Recenzje i omówienia

<i>Nauki ekonomiczne i wyzwania współczesności. Fundamentalne problemy w teorii i w praktyce</i> , pod red. Bogusława Fiedora, Mariana Goryni, Elżbiety Mączynskiej (rec. Maciej Żukowski).	697
Marian GORYNIA: <i>Ekonomiczne, finansowe i menedżerskie aspekty zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw</i> (rec. Bogusława Drelich-Skulska).	702
Krzysztof MALAGA, Karolina SOB CZAK: <i>Mikroekonomia. Ujęcie statyczne i dynamiczne</i> (rec. Łukasz Lach).	706

*

Dwumiesięcznik „Ekonomista” publikuje oryginalne teksty naukowe w języku polskim i angielskim poświęcone problematyce ekonomicznej. Wszystkie nadesłane teksty zgodne z profilem pisma i jego standardami redakcyjnymi są oceniane przez recenzentów w procedurze *double-blind* i zatwierdzane do druku przez Komitet Redakcyjny.

Czasopismo „Ekonomista” jest indeksowane w Web of Science Emerging Sources Citation Index (ESCI), ERIH PLUS, RePEc, Scimago Journal & Country Rank i ICI Journals Master List (Index Copernicus International). Każdy artykuł zawiera streszczenie w języku polskim, angielskim i rosyjskim (wraz ze słowami kluczowymi i kodami JEL), dostępne na stronie redakcyjnej czasopisma i reprodukowane w polskiej bazie bibliograficznej BazEkon. Anglojęzyczne streszczenia są także zawarte w międzynarodowych bazach ESCI i CEJSH (The Central European Journal of Social Sciences and Humanities). Otwarty dostęp do pełnych tekstów artykułów z zasobów archiwalnych oraz wybranych artykułów z wydań bieżących jest możliwy na stronie redakcyjnej (www.ekonomista.info.pl).

Zgodnie z decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 31 lipca 2019 r. za publikację zamieszczane w „Ekonomiście” przyznaje się 40 pkt.

Contents

Articles

Grzegorz W. KOŁODKO: <i>Shortageflation 3.0. War Economy – State Capitalism – Pandemic Crisis</i>	577
Maciej MISZEWSKI: <i>Global Perspective and Its Implications in the Context of the Multidimensional Socio-Economic Crisis</i>	604
Adam ROGODA: <i>The Decade of New Structural Economics: What It Was and What Was Left of It?</i>	624
Wioletta MIERZEJEWSKA: <i>Intra-organizational Competition within Business Groups</i>	648

Miscellanea

Elżbieta JAKUBÓW: <i>The Impact of Direct Democracy on Employment in the Public Sector: Evidence from Swiss Cantons</i>	679
---	-----

Book reviews

<i>Nauki ekonomiczne i wyzwania współczesności. Fundamentalne problemy w teorii i w praktyce (Economic Sciences and Contemporary Challenges. Fundamental Problems in the Theory and Practice)</i> , ed. Bogusław Fiedor, Marian Gorynia, Elżbieta Mączyńska (rev. Maciej Żukowski).....	697
Marian GORYNIA: <i>Ekonomiczne, finansowe i menedżerskie aspekty zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw (Economic, Financial and Managerial Aspects of the Foreign Expansion of Enterprises)</i> (rev. Bogusława Drelich-Skulska)	702
Krzysztof MALAGA, Karolina SOBZAK: <i>Mikroekonomia. Ujęcie statyczne i dynamiczne (Microeconomics. A Static and Dynamic Approach)</i> (rev. Łukasz Lach)	706

*

Bimonthly “Ekonomista” publishes original scientific texts written in Polish and English devoted to economic problems. All the received texts consistent with journal profile and its editorial standards are subject to double-blind peer reviews and must be accepted by the Editorial Committee.

Journal “Ekonomista” is indexed in Web of Science Emerging Sources Citation Index (ESCI), ERIH PLUS, RePEc, Scimago Journal & Country Rank, and ICI Journals Master List (Index Copernicus International). Each article includes an abstract in Polish, English and Russian (together with key words and JEL codes), which are available on the editorial page and are reproduced in the Polish bibliographical base BazEkon. English abstracts are also reproduced in international bases, such as ESCI and CEJSH (The Central European Journal of Social Sciences and Humanities). Open access to full texts of articles contained in archival resources and selected articles published in current issues is also possible through the editorial page (www.ekonomista.info.pl).

According to the decision of the Minister of Science and Higher Education of 31 July 2019, research papers published in “Ekonomista” are given 40 scores.

Содержание

Статьи

Гжегож В. КОЛОДКО: <i>Shorategflation 3.0</i> . Военная экономика – государственный социализм – пандемический кризис.	577
Мацей МИШЕВСКИ: Глобальная перспектива и ее импликации в контексте многомерного общественно-экономического кризиса	604
Адам РОГОДА: Декада новой структуральной экономики: была ли и что от нее осталось?	624
Виолетта МЕЖЕЕВСКА: Внутриорганизационная конкуренция в холдингах	648
	508

Разное

Эльжбета ЯКУБУВ: Влияние институтов прямой демократии на трудоустройство в публичном секторе в швейцарских кантонах.	679
--	-----

Рецензии и обзоры

<i>Экономическая наука и вызовы современности. Фундаментальные проблемы в теории и практике</i> , ред. Богуслав Федор, Мариан Горыня, Эльжбета Мончиньска (рец. Мацей Жуковский)	697
Мариан ГОРЫНЯ: <i>Экономические, финансовые и менеджерские аспекты иностранной экспансии предприятий</i> (рец. Богуслава Дрелих-Скульска)	702
Кшиштоф МАЛАГА, Каролина СОБЧАК: <i>Микроэкономика. Статистический и динамический взгляд</i> (рец. Лукаш Лях)	706

*

Журнал «Ekonomista» выходит раз в два месяца. В нем содержатся научные тексты по вопросам экономики на польском и английском языке. Все присланные в редакцию тексты, которые соответствуют профилю журнала и его редакционным стандартам, оцениваются рецензентами по процедуре double-blind и утверждаются к печати Редакционным Комитетом.

Журнал «Ekonomista» индексируется в Web of Science Emerging Sources Citation Index (ESCI), ERIN PLUS, RePEc, Scimago Journal & Country Rank и ICI Journals Master List (Index Copernicus International). Каждая статья сопровождается резюме на польском, английском и русском языках, к которым прилагаются ключевые слова и коды JEL. Резюме помещены на редакционном сайте журнала и в польской библиографической базе BazEkon. Англоязычные резюме доступны также в международных библиографических базах ESCI и CEJSH (The Central European Journal of Social Sciences and Humanities). Полные тексты статей из архивной базы и избранные статьи из текущих выпусков находятся в открытом доступе на редакционном сайте (www.ekonomista.info.pl).

Согласно постановлению Министерства науки и высшего образования от 31 июля 2019 года за публикацию в журнале «Ekonomista» присваивается 40 пунктов.

GRZEGORZ W. KOŁODKO*

Shortageflation 3.0. **Gospodarka wojenna – państwowy socjalizm – kryzys pandemiczny**

Wprowadzenie

Czy czeka nas istotne przyspieszenie procesów inflacyjnych? Podczas gdy jedni tego się obawiają albo wręcz zapowiadają kolejny kataklizm, inni odwrotnie – ścigają się w minimalistycznych prognozach wzrostu cen. Jak zawsze w przypadku konfrontacji odmiennych opinii, tak i tym razem w pierwszej kolejności trzeba właściwie określić przedmiot kontrowersji i poprawnie zdefiniować kategorie ekonomiczne, wokół których toczy się dyskusja. Raz bowiem używa się podobnych określeń dla różnych zjawisk i procesów, innym razem te same wydarzenia i bieg spraw nazywane są różnie, co jest powodem licznych nieporozumień. To z kolei prowadzić może do błędnych reakcji w sferze polityki gospodarczej.

Poszukując odpowiedzi na możliwą ewolucję sytuacji w odniesieniu do inflacji w kontekście kataklizmu humanitarnego, ale przecież również społecznego i gospodarczego, jakim jest globalna pandemia, wypada zaproponować stosowną taksonomię procesów inflacyjnych. Inflacja bowiem to jeden z bardziej złożonych procesów gospodarczych, który ma naturę tyleż pieniężną, co społeczną. Z jednej strony jest on uzależniony od polityki, a z drugiej na nią zwrotnie wpływa, ale zarazem istotnie wiąże się z decyzjami podmiotów mikroekonomicznych – gospodarstw domowych i przedsiębiorstw wszelkiego typu.

Choć syndrom współczesnej inflacji jest unikatowy w dziejach, to ma on równocześnie pewne cechy podobne do tego, przez co państwa, społeczeństwa i gospodarki już przechodziły. Dlatego też warto sięgnąć do analiz porównawczych, gdyż mogą nam one w jakimś stopniu pokazać, co nas może spotkać oraz podpowiadać, co czynić, a czego się wystrzegać.

* Prof. dr hab. Grzegorz W. Kołodko – Akademia Leona Koźmińskiego; ORCID: 0000-0001-7015-5612; e-mail: kolodko@tiger.edu.pl

SHORTAGEFLATION 3.0

GOSPODARKA WOJENNA – PAŃSTWOWY SOCJALIZM – PANDEMICZNY KRYZYS

Streszczenie

Kryzys spowodowany pandemią koronawirusa skłonił rządy i banki centralne do nieortodoksyjnych działań ukierunkowanych na ochronę standardu życia ludności oraz podtrzymywanie aktywności produkcyjnej i usługowej przedsiębiorstw. Polityka agresywnego zwiększania podaży pieniądza pociągnęła za sobą znaczący wzrost deficytu budżetowego i długu publicznego. W tym kontekście ważne jest poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu może to wpłynąć na nasilenie się procesów inflacji oraz sformułowanie odpowiednich sugestii pod adresem polityki gospodarczej. Faktycznie inflacja już jest większa niż oficjalne wskaźniki wzrostu cen, ponieważ jest ona po części tłumiona. Wzrost ogólnego poziomu cen nie odzwierciedla w pełni rzeczywistego natężenia inflacji. Mamy do czynienia z inflacją cenowo-zasobową, *shortageflation*. Metodologicznie interesujące jest porównanie tego współczesnego fenomenu (3.0) z tłumieniem inflacji w gospodarce wojennej (1.0) oraz w gospodarkach państwowego socjalizmu (2.0). Takie porównania uwypuklają nie tylko podobieństwa tych procesów, lecz również istotne różnice wynikające ze specyfiki reakcji gospodarstw domowych i przedsiębiorstw. Autor omawia pięć kanałów rozładowywania nadmiernych zasobów pieniężnych, wskazując na najbardziej korzystne z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju gospodarczego w popandemicznej przyszłości. Szczególne znaczenie ma stymulowanie przeradzania się części inflacyjnego zasobu pieniężnego w popyt rynkowy na towary i usługi zwiększający wykorzystanie istniejących mocy wytwórczych i inwestycje tworzące moce nowe oraz konwersja oszczędności wymuszonych w dobrowolne.

Słowa kluczowe: inflacja otwarta, inflacja tłumiona, *shortageflation*, podaż pieniądza, oszczędności przymusowe, pandemia.

JEL: C20, D14, E21, G40, P22, P51

SHORTAGEFLATION 3.0.

WAR ECONOMY – STATE CAPITALISM – PANDEMIC CRISIS

Summary

The crisis caused by the pandemic has induced governments and central banks to undertake non-orthodox actions aimed at the protection of people's living standards and the maintenance of production and service activities of enterprises. The policy of the aggressive rise in money supply has resulted in a considerable increase in budget deficits and foreign debts. In this context, it is important to seek an answer to the question how this can accelerate inflationary processes and to formulate proper suggestions addressed to economic policy. In fact, inflation now is higher than the official price indices because it is partly dampened. The rise in the general price level does not reflect fully the actual intensity of inflation. We have to do with a price and resource inflation, called *shortageflation*. Methodologically, it is interesting to compare this contemporary phenomenon (3.0) with inflation suppression in a war economy (1.0) and in the economies of real socialism (2.0). Such comparisons show some similarities of these processes but also significant differences due to the specific reactions of households and enterprises. The

author discusses five channels of liquidating the excessive money resources and indicates the ways most advisable from the point of view of the sustainable development in the post-pandemic future. Especially important is to stimulate the transformation of a part of the inflationary money surplus into the market demand for goods and services which increases the utilization of the existing production potential and leads to investments which create new production capacities as well as the conversion of compulsory savings into voluntary savings.

Keywords: open inflation, dampened inflation, *shortageflation*, money supply, compulsory saving, pandemic.

JEL: C20, D14, E21, G40, P22, P51

SHORATEGFLATION 3.0.

ВОЕННАЯ ЭКОНОМИКА – ГОСУДАРСТВЕННЫЙ СОЦИАЛИЗМ – ПАНДЕМИЧЕСКИЙ КРИЗИС

Резюме

Кризис, вызванный пандемией коронавируса, заставил правительства и центральные банки искать неординарные подходы к проблеме защиты стандартов жизни населения и поддержки активности хозяйственной деятельности предприятий. Политика агрессивного увеличения предложения денег повлекла за собой значительный рост бюджетного дефицита и публичной задолженности. В этой связи важно найти ответ на вопрос, каким образом это может повлиять на усиление процессов инфляции, а также сформулировать соответствующие рекомендации в адрес экономической политики. Фактическая инфляция уже превышает официальные показатели роста цен, так как она частично подавляется. Рост общего уровня цен не отражает полностью действительного усиления инфляции. Мы имеем дело с инфляцией цен и ресурсов, *shortageflation*. С точки зрения методологии интересным является сравнение этого современного феномена (3.0) с подавлением инфляции в военной экономике (1.0), а также в экономиках государственного социализма (2.0). Такого рода сравнения выявляют не только сходства этих процессов, но и существенные различия, вытекающие из специфики реакции домашних хозяйств и предприятий. Автор обсуждает пять каналов разгрузки чрезмерных денежных ресурсов, указывая на наиболее выгодные из них с точки зрения уравновешенного экономического развития в будущем после пандемии. Особое значение имеет стимулирование преобразования части инфляционного денежного ресурса в рыночный спрос на товары и услуги, увеличивающий использование существующих производственных мощностей и инвестиций в новые мощности, а также конверсия вынужденных сбережений в добровольные.

Ключевые слова: открытая инфляция, подавленная инфляция, *shortageflation*, предложение денег, вынужденные сбережения, пандемия

JEL: C20, D14, E21, G40, P22, P51

MACIEJ MISZEWSKI*

Perspektywa globalna i jej implikacje w kontekście wielowymiarowego kryzysu społeczno-gospodarczego

Wprowadzenie

Żyjemy, jako cywilizacja, w świecie gwałtownych i trudnych do ogarnięcia zmian. Możliwości przewidywania stanów przyszłych w każdej dowolnej skali uległy zasadniczej redukcji. Wywołuje to potrzebę refleksji nad utrwalonymi już w naukach społecznych, w tym i w ekonomii, przeświadczeniami i stereotypami, których dal-sza użyteczność staje się co najmniej nieoczywista. Może skłaniać to do podjęcia krytyki uznawanych i wykładanych na uczelniach teorii. Krytyka taka była wielokroć podejmowana już wcześniej, kiedy zmiany w otaczającym nas świecie nie były jeszcze tak jaskrawe. Krytyczna refleksja powinna obejmować jednak także zachodzące współcześnie przemiany i ich teoretyczne implikacje.

W tym właśnie obszarze mieści się postulat rozpatrywania wszelkich zjawisk społecznych i gospodarczych w perspektywie globalnej, wykraczającej poza ramy poszczególnych społeczeństw, gospodarek i aparatu poszczególnych państw narodowych. Postulat ten stał się zasadny od chwili, gdy uznano globalizację za proces ogarniający całość życia gospodarczego większości krajów, a pośrednio – również życia politycznego i społecznego. Rewolucja informatyczna, powszechność internetu sprawiły, że perspektywa globalna wydaje się naturalna w odczuciu już nie tylko badaczy, ale i „innych obserwatorów” przemian cywilizacyjnych. Przyjęcie perspektywy globalnej nie podważa innych, wątpliwych współcześnie aksjomatów, takich jak założenia o przewidywalności procesów społecznych, czy racjonalności zachowań ich uczestników. W gruncie rzeczy perspektywa ta pozwala na zachowanie tradycyjnego, poszerzonego tylko oglądu rzeczywistości.

Wybuch pandemii Covid-19 zwrócił uwagę na kruchość cywilizacji ludzkiej. Ujawniające się kryzysy i niepokojące tendencje zmian przybrały kształt kryzysu wielowymiarowego, sprzęgającego cały wachlarz niekorzystnych zmian. Pande-

* Prof. dr hab. Maciej Miszewski – Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, prof. emerytowany; ORCID 0000-0003-1853-2876; e-mail: maciej.miszewski@uekat.pl

Bibliografia

- Bałtowski M., Miszewski M. (2014), *Przeobrażenia cywilizacyjne a zmiany modelu polityki gospodarczej*, „Ekonomista” 3.
- Bendyk E. (2020), *W Polsce czyli wszędzie. Rzecz o upadku i przyszłości świata*, Wydawnictwo Polityka, Warszawa.
- Galloway S. (2017), *The Four: The Hidden DNA of Amazon, Apple, Facebook and Google*, Random House Large Print, New York.
- Hausner J. (2019), *Społeczna czasoprzestrzeń gospodarowania. W kierunku ekonomii wartości*, Wydawnictwo Nieoczywiste, GAB Media, Kraków.
- Husson M. (2005), *Gospodarka wirtualna i realna*, Uniwersytet Warszawski 2005, <http://hussonet.free.fr/skfm/02.pdf> (dostęp 28.03.2021).
- Kołodko G.W. (2020), *Od ekonomicznej teorii do politycznej praktyki*, Poltext, Warszawa.
- Miszewski M., Czech S. (2016), *Matryca instytucjonalna a funkcjonowanie kapitalistycznych systemów gospodarczych*, (w:) S. Rudolf (red.), *Nowa ekonomia instytucjonalna a zarządzanie*, Prace Naukowe Wyższej Szkoły Bankowej w Gdańsku, Gdańsk.
- Miszewski M. (2018), *Aksjologiczne podstawy kapitalizmu i pojęcie ładu instytucjonalnego*, (w:) A. Ząbkowicz, M. Miszewski, P. Chmielnicki, S. Czech (red.), *Zrozumieć kapitalizm* Forum Myśli Instytucjonalnej, Oficyna Wydawnicza Humanitas, Kraków–Sosnowiec.
- Nussbaum M. (2019), *Monarchy of Fear. A Philosopher Looks at Our Political Crisis*, Simon & Shuster, New York.
- OXFAM Report 2020, *Even it up. Time to end extreme inequality*, OXFAM International.
- Pobłocki K. (2017), *Kapitalizm – historia krótkiego trwania*, Fundacja Bęc Zmiana, Warszawa.
- Skidelsky R., Skidelsky E. (2013), *How Much Is Enough?*, Money and Good Life, Penguin Books, London.
- Taleb N.N. (2014), *Czarny łabędź*, Kurhaus Publishing, Warszawa.

PERSPEKTYWA GLOBALNA I JEJ IMPLIKACJE W KONTEKŚCIE WIELOWYMIAROWEGO KRYZYSU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO

Streszczenie

Autor przyjmuje, że współcześnie mamy do czynienia z wielowymiarowym kryzysem, którego jedną ze składowych jest pandemia. Kryzys ten, jak też podejmowane w związku z nim środki zaradcze tworzą nowy kształt globalnej rzeczywistości społeczno-gospodarczej. Kluczowe są tu wielostronne powiązania pomiędzy pozornie odrębnymi zjawiskami, jak migracje, katastrofy klimatyczne czy skażenie oceanów. Wszystkie te powiązania mają wymiar ekonomiczny, uchwytne w pełni jedynie przy zachowaniu perspektywy globalnej. Stawianie czoła wyzwaniom kryzysowym wymaga współdziałania w skali całego świata – z udziałem państw, organizacji międzynarodowych i wielkich firm. Wobec zawodności tradycyjnej predykcji niezbędne staje się formułowanie scenariuszy zdarzeń mogących nastąpić w wyniku zjawisk kryzysowych.

Słowa kluczowe: kryzysy cywilizacyjne, perspektywa globalna uwarunkowania instytucjonalne, rola państwa w gospodarowaniu, niwelowanie różnic rozwojowych

JEL: E02, E60, F01, P16

THE GLOBAL PERSPECTIVE AND ITS IMPLICATIONS IN THE CONTEXT OF A MULTIDIMENSIONAL SOCIO-ECONOMIC CRISIS

Summary

The author assumes that today we are dealing with a multidimensional crisis, one of the components of which is the pandemic. This crisis, as well as the countermeasures undertaken in connection with it, are creating a new shape of global socio-economic reality. The key issue here are the multilateral links between seemingly separate phenomena such as migration, climate disasters and ocean contamination. All these links have an economic dimension that can be fully tangible only with a global perspective. Facing crisis challenges requires cooperation on a global scale – between countries, international organizations and large corporations. Due to the unreliability of traditional prediction, it becomes necessary to formulate scenarios of events that may occur as a result of crisis phenomena.

Keywords: civilization crises, global perspective, institutional conditions, role of the state in economy, leveling development differences.

JEL: E02, E60, F01, P16

ГЛОБАЛЬНАЯ ПЕРСПЕКТИВА И ЕЕ ИМПЛИКАЦИИ В КОНТЕКСТЕ МНОГОМЕРНОГО ОБЩЕСТВЕННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО КРИЗИСА

Резюме

Автор полагает, что в настоящее время мы имеем дело с многомерным кризисом, одной из составляющих которого является пандемия. Этот кризис и предпринимаемые в связи с ним предупредительные меры, создают новую форму глобальной общественно-экономической действительности. Ключевыми являются многосторонние связи между, казалось бы, отдельными явлениями, такими как миграция, климатические катастрофы или загрязнение океанов. Все эти связи имеют экономическое измерение, которое можно заметить только в глобальной перспективе. Глобальным вызовам можно дать отпор только во взаимодействии в масштабах всего мира – с участием государств, международных организаций и больших фирм. Традиционная предикация оказывается ненадежной, поэтому появляется необходимость в формулировке сценария событий, которые могут произойти в результате кризисных явлений.

Ключевые слова: цивилизационные кризисы, глобальная перспектива, институциональные обусловленности, роль государства в экономике, выравнивание цивилизационного неравенства

JEL: E02, E60, F01, P16

ADAM ROGODA*

Dekada nowej ekonomii strukturalnej: czym była i co z niej zostało?¹

Wprowadzenie

Pod mianem nowej ekonomii strukturalnej (*new structural economics*, dalej NSE) skrywają się teoretyczne oraz praktyczne rekomendacje dla polityki wzrostu autorstwa chińskiego ekonomisty Justina Yifu Lina, który w latach 2008–2012 pełnił funkcję głównego ekonomisty Banku Światowego. NSE kojarzona jest jako alternatywa dla polityki spod znaku konsensusu waszyngtońskiego, kładąca nacisk na aktywną rolę państwa w procesach wzrostu i rozwoju gospodarczego oraz czerpiąca z doświadczeń Azji Wschodniej (Japonii, Korei Płd., Tajwanu, Chin). W Polsce koncepcja zyskała na popularności wraz ze zmianą rządu w 2015 r. Na NSE otwarcie powołano się w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR), a chińskiego ekonomistę określono ideowym patronem premiera Mateusza Morawieckiego (Ministerstwo Rozwoju 2017, Wójcik 2017).

Od zakończenia pracy w Banku Światowym Justin Lin nieustrudzenie promuje swoją koncepcję jako przełom w myśli ekonomicznej niemal na miarę rewolucji keynesowskiej czy na miarę powstania nowej ekonomii instytucjonalnej. Według niego NSE jest trzecią falą myśli rozwojowej lub syntezą 50 lat ekonomii rozwoju (Lin 2012a, 2013, 2017). Jako „nowe ramy analizy wzrostu” (Lin 2012b) NSE ma być zarówno uniwersalna (adekwatna dla wszystkich krajów niezależnie od poziomu rozwoju), jak i łatwa do praktycznego zastosowania przez decydentów politycznych. Ponieważ mija 10 lat od oficjalnego debiutu NSE na seminarium zorganizowanym przez Bank Światowy (Lin 2011), jest to dobra okazja do spojrzenia na całą koncepcję z większego dystansu. Cel artykułu jest dwojaki. Po pierwsze pragnę skoncentrować się na teoretycznej spójności całej doktryny oraz

* Dr Adam Rogoda – Katedra Teorii Ekonomii, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie; ORCID: 0000-0001-5074-3273; e-mail: arogod@sgh.waw.pl

¹ Dziękuję Jerzemu Łazorowi, zespołowi Katedry Teorii Ekonomii SGH oraz Recenzentom za wszelkie uwagi, które przyczyniły się do udoskonalenia pierwotnego tekstu. Kiryłowi Zachowi dziękuję za pouczające rozmowy o polityce przemysłowej.

- Wade R. (2012), *Return of industrial policy?*, „International Review of Applied Economics” 26(2), s. 223–239.
- Wojtyna A. (2016), *Kontrowersje teoretyczne wokół koncepcji pułapki średniego rozwoju*, „Gospodarka Narodowa”, nr 286, s. 5–22.
- Woźniak M.G. (2018), *Nowa ekonomia strukturalna w kontekście rozwoju zintegrowanego*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy” 54(2), s. 34–52.
- Wójcik P. (2017), *Uciec z półperyferii – polityka przemysłowa PiS*, (w:) M. Sutowski (red.), *Ekonomia polityczna „dobrej zmiany”*, Instytut Studiów Zaawansowanych, Warszawa, s. 159–179.

DEKADA NOWEJ EKONOMII STRUKTURALNEJ: CZYM BYŁA I CO Z NIEJ ZOSTAŁO?

Streszczenie

Artykuł zawiera analizę wewnętrznej spójności nowej ekonomii strukturalnej (NSE), koncepcji polityki wzrostu gospodarczego sformułowanej przez chińskiego ekonomistę Justina Y. Lina, oraz jej zdolności do tłumaczenia gospodarczych sukcesów i porażek krajów rozwijających się. Po dekadach hegemonii konsensusu waszyngtońskiego NSE, opowiadając się za selektywną polityką przemysłową, stwarzała wrażenie paradygmatycznej zmiany w badaniach nad rozwojem. Jednak analiza tej koncepcji ujawnia istotne mankamenty. NSE to niewiele więcej niż zestaw reguł polityki wzrostu wraz z bardzo ogólną i dyskusyjną wizją procesów rozwoju gospodarczego, na które składają się arbitralnie dobrane elementy ekonomii neoklasycznej. Autor nie proponuje żadnej metodologii oraz terminologii, które mogłyby otworzyć nowe pola badawcze lub znacząco pogłębić dotychczasowy stan wiedzy. Odświeża jedynie stare dychotomiczne ujęcia promocji eksportu i substytucji importu. Podkreśla, że państwo jest niezbędne w procesach rozwoju, ale nie przedstawia żadnych nowych argumentów na rzecz interwencjonizmu. Wbrew popularnym poglądom, koncepcja ta nie tłumaczy należycie gospodarczych sukcesów krajów Azji Wschodniej (Japonia, Korea Płd., Tajwan). Dobór wykorzystanej literatury jest tendencyjny i dopasowany do z góry przyjętej tezy. NSE trudno uznać za „trzecią falę myśli rozwojowej”, a przymiotnik „nowa” wydaje się służyć jedynie celom marketingowo-retorycznym. W artykule posłużono się metodami analizy treści, metodą porównawczą oraz metodą analizy logicznej.

Słowa kluczowe: nowa ekonomia strukturalna (NSE), Justin Y. Lin, ekonomia rozwoju, polityka przemysłowa, państwa rozwojowe.

JEL: O10, O14, O24, O25

THE DECADE OF NEW STRUCTURAL ECONOMICS: WHAT IT WAS AND WHAT WAS LEFT OF IT?

Summary

The article deals with the problem of the internal consistency of the new structural economics (NSE), the economic growth policy concept developed by the Chinese economist Justin Y. Lin, and its ability to explain economic successes and failures of the developing countries. Initially by arguing in favour of a selective industrial policy the NSE seemed to manifest a pragmatic change in the field of development studies. However, the deeper

analysis reveals its significant flaws. NSE is little more than a set growth policy rules supported by a very general and controversial vision of economic development composed of arbitrarily chosen elements of neoclassical economics. Neither new methodology nor new terminology are proposed that could open up new research fields or significantly enlarge the existing stock of knowledge. Instead the old dichotomy of export promotion and import substitution are refreshed. While Lin emphasises that the state is necessary in development processes, he offers no new arguments in favour of interventionism. Contrary to conventional wisdom, his concept does not properly explain the successes of East Asiatic countries (Japan, South Korea, Taiwan) in catch-up policies. The economic literature is used in arbitrary way and suited to the a priori taken thesis. The adjective ‘new’ seems to serve marketing or rhetoric purposes only. Content and logical analysis methods as well as comparative methods are used in the article.

Keywords: new structural economics (NSE), Justin Y. Lin, development economics, industrial policy, development states

JEL: O10, O14, O24, O25

ДЕКАДА НОВОЙ СТРУКТУРНОЙ ЭКОНОМИКИ: ЧЕМ БЫЛА И ЧТО ОТ НЕЕ ОСТАЛОСЬ?

Резюме

В статье содержится анализ внутреннего единства новой структурной экономики (the new structural economics – NSE) – концепции политики экономического роста, сформулированного китайским экономистом Джастином Й. Лином и ее способности объяснять экономические успехи и поражения развивающихся стран. После нескольких десятков лет гегемонии вашингтонского консенсуса, было впечатление, что новый подход (ратующий, напр., за селективную промышленную политику) – это парадигматического поворот в исследованиях над развитием. Однако анализ этой концепции указывает на ее серьезные недостатки. NSE – это немногим более чем список правил политики роста вместе с очень общим и спорным взглядом на процессы экономического развития, основанном на произвольно подобранных элементах неоклассической экономики. Автор не предлагает никакой методологии и терминологии, которые могли бы открыть новые исследовательские перспективы или серьезно углубить имеющиеся знания. Он только освежает старые концепции продвижения экспорта и субституции импорта. Подчеркивает, что государство является необходимым элементом в процессах развития, но не предьявляет никаких новых аргументов в пользу интервенционизма. Вопреки популярным взглядам, эта концепция не объясняет должным образом экономических успехов стран Восточной Азии (Япония, Южная Корея, Тайвань). Подбор использованной литературы является тенденциозным и поддерживающим заранее сформулированный тезис. NSE трудно признать в качестве «третьей волны прогрессивной мысли», а прилагательное «новая» служит только маркетинговым и риторическим целям. В статье был использован метод анализа содержания, сравнительный метод и метод логического анализ.

Ключевые слова: новая структурная экономия (NES), Джастин Й. Лин, экономика развития, промышленная политика, развивающиеся государства

JEL: O10, O14, O24, O25

WIOLETTA MIERZEJEWSKA*

Konkurencja wewnątrzorganizacyjna w grupach kapitałowych¹

Wprowadzenie

Tendencje koncentracyjne w gospodarce powodują pojawianie się różnego typu zgrupowań gospodarczych, wśród których znaczącą rolę odgrywają grupy kapitałowe. Obecnie grupy kapitałowe są mocno zakorzenione w gospodarkach krajów zarówno rozwijających się, jak i rozwiniętych (Colpan i Hikino 2018, Khanna i Rivkin 2006, Poczter 2018). Mimo pewnych rozbieżności definicyjnych, w naukach o zarządzaniu i jakości najczęściej przyjmuje się, że grupa kapitałowa to zgrupowanie spółek utworzone dla wspólnej realizacji celów gospodarczych, polegających na dążeniu do uzyskania korzyści ekonomicznych z prowadzonej działalności, które nie mogłyby być osiągnięte w ramach jednego przedsiębiorstwa (Trocki 2004). Tym samym wskazuje się, że podstawowym celem ich tworzenia jest współdziałanie i współpraca oznaczająca, że spółki wchodzące w skład zgrupowania muszą być nakierowane na osiąganie nie tylko indywidualnych celów, ale przede wszystkim celów całej grupy kapitałowej (Aluchna 2011, Kreft i Nogalski 2012, Trocki 2004).

Spośród różnych relacji, jakie mogą łączyć podmioty w gospodarce, najczęściej wymieniana jest współpraca i konkurencja, chociaż część badaczy wskazuje także na koegzystencję i koopetycję (Bengtsson i Kock 1999). W przypadku grup kapitałowych współpraca jest naturalną relacją realizowaną poprzez powiązania o różnej intensywności i charakterystyce występujące między spółkami tworzącymi grupę. Mogą to być powiązania ustrojowo-majątkowe (kapitałowe, personalne i majątkowe), jak również umowne (Kobus-Jarecka 2005). Współpraca w grupie kapitałowej jest szczególnie istotna, bo nadaje sens jej funkcjonowaniu.

* Dr hab. Wioletta Mierzejewska, prof. SGH – Instytut Zarządzania, Katedra Zarządzania Strategicznego, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, ORCID: 0000-0001-9777-4376, e-mail: wjakub@sgh.waw.pl

¹ Artykuł powstał w wyniku realizacji projektu badawczego o numerze 2017/25/B/HS4/02448 pt. *Koopetycja w grupach kapitałowych – skala, charakter, determinanty i wpływ na efektywność* (kierownik: dr hab. W. Mierzejewska), finansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki.

- Song J., Lee K., Khanna T. (2016), *Dynamic Capabilities at Samsung: Optimizing Internal Co-Opetition*, „California Management Review” 58(4), s. 118–140.
- Statistics Denmark (2017), <https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/SelectVarVal/saveselections.asp>
- Tang J., Beamish P.W. (2006), *Which Ties Matter When? The Strategic Impact of Network Linkages on Foreign Subsidiary Survival*, Academy of Management 2006 Annual Meeting: Knowledge, Action and the Public Concern, AOM 2006, Briarcliff Manor, NY 10510: Academy of Management, s. V1–V6.
- The Economic Performance of Italian Enterprises in 2014* (2014), <http://www.istat.it/>
- Trocki M. (2004), *Grupy kapitałowe. Tworzenie i funkcjonowanie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Tsai W. (2002), *Social Structure of “Coopetition” Within a Multiunit Organization: Coordination, Competition, and Intraorganizational Knowledge Sharing*, „Organization Science” 13(2), s. 179–190.
- van der Molen R.M. (2005), *Business Groups, Investment, and Firm Value: Empirical Studies on India*, University of Groningen.
- van der Waal M.B., Veldhuizen C.K., van der Waal R.X., Claassen E., van de Burgwal L.H. (2020), *A Critical Appreciation of Intangible Resources*, „PharmaNutrition” 13.
- von Bertalanffy L. (1968), *General Systems Theory: Foundations, Development*, George Braziller, New York.
- Walley K. (2007), *Coopetition: An Introduction to the Subject and an Agenda For Research*, „International Studies of Management & Organization” 37(2), s. 11–31.
- Williamson O.E. (1975), *Markets and Hierarchies: Analysis and Antitrust Implications*, Free Press, New York.
- Yami S., Castaldo S., Dagnino G., Le Roy F., Czakon W. (2010), *Coopetition Strategies: Toward a New Form of Inter-Organizational Dynamics*, (w:) S. Yami, S. Castaldo, G. Dagnino, F. Le Roy (red.), *Coopetition: Winning Strategies for the 21st Century*, Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham UK, Northampton.
- Yiu D.W., Lu Y., Bruton G.D., Hoskisson R.E. (2007), *Business Groups: An Integrated Model to Focus Future Research*, „Journal of Management Studies” 44(8), s. 1551–1579.
- Ziss S. (2007), *Hierarchies, Intra-Firm Competition and Mergers*, „International Journal of Industrial Organization” 25(2), s. 237–260.

KONKURENCJA WEWNĄTRZORGANIZACYJNA W GRUPACH KAPITAŁOWYCH

Streszczenie

Grupy kapitałowe jako jedna z form koncentracji kapitału zaczęły pojawiać się w rozwiniętych gospodarkach od końca XIX wieku w wyniku ekspansji geograficznej, dywersyfikacji i rozwoju przedsiębiorstw stymulowanego industrializacją. Obecnie odpowiadają za istotną część wartości dodanej w gospodarce. W kontekście instytucjonalnej regulacji transakcji grupy kapitałowe są uznawane za strukturę pośrednią pomiędzy czystym rynkiem a czystą hierarchią. Podmioty tworzące grupę kapitałową wchodzi w różnorodne interakcje, częściowo bazujące na zasadach rynkowych, a częściowo regulowane przez hierarchiczne mechanizmy koordynacji. I chociaż głównym celem tej struktury jest

współdziałanie podmiotów ją tworzących, to w trakcie ich funkcjonowania można dostrzec wykształcanie się powiązań nacechowanych rywalizacją.

Celem artykułu jest identyfikacja percepcji procesów konkurencji zachodzących wewnątrz grup kapitałowych. Jest to zagadnienie stosunkowo mało rozpoznane, badane głównie na przykładzie korporacji międzynarodowych, ale o dużym znaczeniu dla efektywności działania całej grupy kapitałowej. Podstawę badania stanowiła próba 121 spółek holdingowych notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Wyniki badania pokazują, że spółki tworzące grupę kapitałową przejawiają zachowania konkurencyjne względem siostrzanych podmiotów, choć o niskiej intensywności. Widoczna jest także tendencja do przewagi konkurencji zasobowej (na rynku wewnętrznym) nad produktowo-rynkową (na rynku zewnętrznym). Wyniki badania potwierdziły dotychczasowe analizy konceptualne i umożliwiły pogłębioną charakterystykę procesów konkurencyjnych w grupach kapitałowych z perspektywy całej grupy, z uwzględnieniem intensywności konkurencji i obszarów zachowań konkurencyjnych.

Słowa kluczowe: konkurencja, grupy kapitałowe, konkurencja wewnątrzorganizacyjna.

JEL: L00, L22, M10

INTRA-ORGANIZATIONAL COMPETITION WITHIN BUSINESS GROUPS

Summary

Business groups as one of the forms of capital concentration began to appear in developed economies from the end of the 19th century as a result of geographical expansion, diversification and the development of enterprises stimulated by industrialization. Currently, they take a significant part of the value added in the economy. In the context of institutional regulation of transactions, business groups are considered to be an intermediate structure between a pure market and a pure hierarchy. The subsidiaries within a business group enter into various interactions, partly based on market principles, and partly regulated by hierarchical coordination mechanisms. Although the main goal of this structure is cooperation of subsidiaries, in their functioning one can see the formation of relations characterized by competition.

The aim of the article is to identify the perception of competition processes within business groups. It is a relatively unexplored issue, studied mainly on the example of international corporations, but of great importance for the effectiveness of the entire business group. The research was based on a sample of 121 parent companies listed on the Warsaw Stock Exchange. The results of the research show that subsidiaries within a business group display competitive behavior towards their sister entities, although of low intensity. The tendency towards the prevalence of the resource competition (on the internal market) over the product and market competition (on the external market) is also visible. The research findings confirmed the existing conceptual analyses and enabled an in-depth characterization of competitive processes in business groups from the perspective of the entire group, taking into account the intensity and areas of competitive behavior.

Keywords: competition, business groups, intra-firm competition

JEL: L00, L22, M10

ВНУТРИОРГАНИЗАЦИОННАЯ КОНКУРЕНЦИЯ В ХОЛДИНГАХ

Резюме

Холдинги как одна из форм концентрации капитала начали появляться в развитых экономиках с конца XIX века в результате географической экспансии, диверсификации и развития предприятий, стимулируемых индустриализацией. В настоящее время они создают существенную часть добавленной стоимости в экономике. В контексте институционального регулирования сделок холдинги считаются структурой, занимающей промежуточное положение между чистым рынком и чистой иерархией. Отдельные элементы холдинга входят друг с другом в разнообразные интеракции, которые частично базируются на рыночных принципах, а частично регулируются через иерархические механизмы координации. И хотя главной целью этой структуры является взаимодействие входящих в нее объектов, то со временем можно заметить формирование связей, имеющих характер соперничества. Целью статьи является идентификация перцепции процессов конкуренции, происходящих внутри холдингов. Этот вопрос сравнительно мало изучен, а в существующих работах рассматриваются прежде всего международные корпорации, имеющие большой вес для эффективности деятельности всего холдинга. Исследование проводилось на базе выборки 121 холдинговых обществ, котирующихся на Бирже ценных бумаг в Варшаве. Результаты исследования показывают, что общества, входящие в состав холдинга, проявляют конкурентное поведение в отношении родственных объектов, хотя и с довольно низкой интенсивностью. Заметна также тенденция к преимуществу конкуренции в сфере ресурсов (на внутреннем рынке) по сравнению с производственно-рыночной сферой (на внешнем рынке). Результаты исследования подтвердили существующие концептуальные анализы и позволили провести углубленную характеристику процессов конкуренции в холдингах с перспективы всей группы, с учетом интенсивности конкуренции и областей конкурентного поведения.

Ключевые слова: конкуренция, холдинги, внутриорганизационная конкуренция

JEL: L00, L22, M10

ELŻBIETA JAKUBÓW*

Wpływ instytucji demokracji bezpośredniej na zatrudnienie w sektorze publicznym w szwajcarskich kantonach

Wstęp

Idea demokracji bezpośredniej od czasu zakończenia II wojny światowej cieszy się coraz większą popularnością na całym świecie. Różne formy uczestnictwa obywateli w politycznym procesie decyzyjnym pojawiają się w kolejnych krajach zarówno na szczeblu państwowym, jak i regionalnym. Tendencję tę można interpretować jako odpowiedź na globalny problem kryzysu reprezentacji politycznej. Większe zaangażowanie obywateli w sprawy publiczne wiąże się z większym stopniem legitymizacji decyzji politycznych (Ruth-Lovell, Welp i Whitehead 2017).

Szwajcaria jest krajem, w którym wpływ demokracji bezpośredniej na decyzje polityczne na wszystkich szczeblach władzy jest najbardziej znaczący, a narzędzia służące realizacji tej zależności stosowane są tu częściej niż w jakimkolwiek innym państwie na świecie (Kriesi 2012). Praktykowane przez wiele stuleci interakcje obywateli i decydentów politycznych są względnie stabilne i nie podlegają znacznej ewolucji. Formy ich uczestnictwa w politycznym procesie decyzyjnym wykazują wyraźne zróżnicowanie regionalne zarówno na poziomie kantonalnym, jak i gminnym (Feld i Kirchgässner 2001). Z tego względu stanowią one obiekt zainteresowania licznych badaczy demokracji bezpośredniej.

W kontekście poniższych rozważań szczególnie interesująca jest kwestia szerokich uprawnień szwajcarskich obywateli w zakresie współdecydowania o poziomie wydatków publicznych. Celem artykułu jest zbadanie wpływu instytucji

* Elżbieta Jakubów – doktorantka w Kolegium Gospodarki Światowej w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie, ORCID: 0000-0002-8103-6405; e-mail: ej60504@doktorant.sgh.waw.pl

WPLYW INSTYTUCJI DEMOKRACJI BEZPOŚREDNIEJ NA ZATRUDNIENIE W SEKTORZE PUBLICZNYM W SZWAJCARSKICH KANTONACH

Streszczenie

Celem artykułu jest zbadanie związku pomiędzy instytucjami demokracji bezpośredniej – obligatoryjnym referendum finansowym i inicjatywą – a rozwojem zatrudnienia w sektorze publicznym w szwajcarskich kantonach. W obliczu rosnącego znaczenia bezpośrednich form uczestnictwa obywateli w kształtowaniu decyzji politycznych na świecie ważnym problemem badawczym staje się skuteczność tych narzędzi z gospodarczego punktu widzenia. Niniejszy artykuł koncentruje się na aspekcie wydatków publicznych. Wyniki analizy zostały skonfrontowane z podobnym badaniem przeprowadzonym dla Stanów Zjednoczonych oraz z rezultatami innych badań empirycznych dotyczących wpływu instytucji demokracji bezpośredniej na poziom wydatków publicznych. W artykule oszacowano model ekonometryczny skonstruowany przy użyciu danych panelowych obejmujących 26 szwajcarskich kantonów w latach 2011–2018. Wyniki pokazują, że referendum obligatoryjne przyczynia się do zmniejszenia, a inicjatywa ludowa do wzrostu zatrudnienia pracowników sektora publicznego na poziomie kantonalnym. Chociaż z wymienionych zmiennych istotne statystycznie jest tylko referendum, wzrost wydatków publicznych na skutek stosowania inicjatywy znajduje potwierdzenie w odnośnej literaturze.

Słowa kluczowe: demokracja bezpośrednia, Szwajcaria, zatrudnienie, instytucje, wydatki publiczne

JEL: D72, E62, J45, J52

THE IMPACT OF DIRECT DEMOCRACY ON PUBLIC SECTOR EMPLOYMENT: EVIDENCE FROM SWISS CANTONS

Summary

The purpose of this study is to examine the impact of direct democratic institutions: mandatory fiscal referendum and popular initiative on public sector employment at the cantonal level in Switzerland. With direct forms of public participation becoming increasingly widespread in the world, economic effects of direct legislation pose a vital research problem. This article focuses specifically on the issue of public spending. The results from the empirical analysis have been confronted with the outcomes of a similar study for the United States and with other analyses concerning the effects of direct democracy on government spending. This article introduces an econometric model estimated on annual panel data for the 26 Swiss cantons (2011–2018). It is shown that mandatory fiscal referenda have a dampening effect on public sector employment at the cantonal level, whereas the opposite is true for the popular initiative. Although mandatory referendum is the only statistically significant variable of the two, the stimulating effect of popular initiative on public spending has been confirmed by empirical evidence from related studies.

Keywords: direct democracy, Switzerland, employment, institutions, government spending

JEL: D72, E62, J45, J52

ВЛИЯНИЕ ИНСТИТУТОВ ПРЯМОЙ ДЕМОКРАТИИ НА ЗАНЯТОСТЬ В ПУБЛИЧНОМ СЕКТОРЕ В ШВЕЙЦАРСКИХ КАНТОНАХ

Резюме

Целью статьи является исследование взаимосвязей между институтами прямой демократии – обязательными референдумами по финансовым вопросам и гражданскими инициативами – и развитием занятости в публичном секторе в швейцарских кантонах. Перед лицом растущего значения прямых форм участия граждан в формировании политических решений в мире важной проблемой для исследований становится эффективность этих инструментов с экономической точки зрения. Настоящая статья сосредоточивается на аспекте публичных расходов. Результаты анализа были сопоставлены с похожим исследованием, проведенным для Соединенных Штатов, а также с результатами других эмпирических исследований, касающихся влияния институтов прямой демократии на уровень публичных расходов. В статье была сделана оценка эконометрической модели, построенной с использованием панельных данных, охватывающих 26 швейцарских кантонов в 2011–2018 гг. Результаты показывают, что обязательный референдум способствует сокращению, а гражданская инициатива – росту занятости работников публичного сектора на уровне кантонов. Хотя из названных переменных статистически существенен только референдум, рост публичных расходов, связанных с гражданскими инициативами, находит подтверждение в соответствующей литературе.

Ключевые слова: прямая демократия, Швейцария, занятость, институты, публичные расходы

JEL: D72, E62, J45, J52

Nauki ekonomiczne i wyzwania współczesności. Fundamentalne problemy w teorii i w praktyce, pod redakcją Bogusława Fiedora, Mariana Goryni i Elżbiety Mączyńskiej, Seria wydawnicza EKONOMIŚCI DLA ROZWOJU, tom I, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Warszawa 2020, 319 ss.

Monografia jest pokłosiem X Kongresu Ekonomistów Polskich, który odbył się w Warszawie w dniach 28–29 listopada 2019 roku pod hasłem *Ekonomiści dla rozwoju*. Niniejszy tom jest pierwszą z cyklu czterech monografii pokongresowych. Zawiera teksty dotyczące podstawowych wyzwań dla teorii ekonomii w kontekście procesów społeczno-gospodarczych.

Monografię otwiera słowo od wydawcy, dotyczące Kongresu, jego tematyki, genezy, programu i przebiegu. Wstęp przedstawia strukturę monografii i zawartość poszczególnych opracowań.

Część I – *Nauki ekonomiczne i ich filozoficzne fundamenty* – zawiera pięć opracowań.

Tekst Bogusława Fiedora i Mariana Goryni – *O silnych i słabych stronach współczesnych nauk ekonomicznych* – otwiera przegląd sposobów rozumienia nauk ekonomicznych i ich klasyfikacji. Następnie autorzy próbują sami określić tożsamość i *wspólny rdzeń* tych nauk, wiążąc go z różnymi aspektami kategorii efektywności. Dalej wymieniają słabe i mocne strony współczesnych nauk ekonomicznych. To bardzo dobry tekst, w znacznym stopniu wykorzystujący wcześniejsze opracowania autorów na ten temat. Bardzo trafna jest konstatacja, że *refleksja na temat podstaw filozoficznych i metodologicznych badań ekonomicznych nie jest ich najmocniejszą stroną*.

Opracowanie Grzegorza Kołodki – *Ekonomia nowego pragmatyzmu: tożsamość, cele, metoda* – rozpoczyna się od wyraźnej deklaracji: „Ekonomia to piękna nauka, gdyż służy temu, aby ludzie mieli się lepiej”. Jest to świetny tekst, zawierający zarówno pogłębioną analizę współczesnej myśli ekonomicznej i jej niedostatków, jak i propozycję nowej koncepcji lepiej służącej wyjściowemu zadaniu, dostosowanej lepiej do „rzeczywistości po PKB”, lepiej służącej zapewnieniu równowagi gospodarczo-społeczno-ekologicznej: „nowego pragmatyzmu”. W ramach tej koncepcji ekonomia ma być nauką opisową, wyjaśniającą, wartościującą, normatywną, kompleksową, eklektyczną, kontekstualną, multidyscyplinarną i komparatywną. Tekst wykorzystuje bardzo szeroką i bardzo aktualną literaturę przedmiotu. Wyróżnia się w całym tomie połączeniem świetnej analizy społecznej nauki ekonomii, jak i realnych procesów zachodzących we współczesnym świecie.

Tekst wskazuje jako na źródła fascynacji ekonomią to, że „jej uprawianie intelektualnie wzbogaca, trzeba bowiem nieustannie sięgać do innych nauk społecznych – do filozofii i antropologii, socjologii i psychologii, prawa i politologii, historii i geografii”. Czy autor rzeczywiście opisuje w tym zdaniu, jak jest obecnie (czy rzeczywiście większość ekonomistów do wymienionych nauk sięga), czy raczej opisuje źródła własnej fascynacji ekonomią i postulat wobec ekonomii przyszłości (w tym „nowego pragmatyzmu”)?

z zakresu gospodarki w Polsce, jak i jej otoczenia społeczno-politycznego – które tu wymienię:

- niski poziom oszczędności, oparcie wzrostu gospodarczego niemal wyłącznie na konsumpcji;
- fundamentalne zagrożenia dla ładu instytucjonalnego (trójpodział władzy, wolne sądy, konstytucja);
- degradacja mediów publicznych przez propagandę, z nachalną, jednostronną argumentacją partyjną;
- brak dialogu społecznego, brak elementarnego szacunku dla mniejszości, dla odmiennych poglądów;
- podmywanie i tak bardzo słabego zaufania, a więc regres w zakresie poziomu kapitału społecznego, bez rozwoju którego Polska nie jest w stanie się rozwijać;
- nierówności według płci;
- silne w ostatnich latach ograniczanie uprawnień samorządu terytorialnego na rzecz wzmacniania roli administracji rządowej;
- „reformy” sfery społecznej, o kluczowym znaczeniu dla funkcjonowania społeczeństwa i gospodarki: jednoznacznie negatywne (obniżenie wieku emerytalnego) lub co najmniej dyskusyjne (zmiana struktury szkolnictwa, 500+);
- kultura jako fundament wolnego społeczeństwa: cenzurowanie, upartyjnienie...

Oczywiście, nikt nie może oczekiwać szczegółowego omawiania zagadnień sfery realnej w monografii o takim charakterze, ale jednak (niemal) całkowite pominięcie tych kwestii zaskakuje, wobec tego, że jej III część nosi tytuł *Polska transformacja. Aspekty ekonomiczne, społeczne i prawne*. Bardzo silnie wyeksponowana była na Kongresie potrzeba uwzględnienia różnych dyscyplin, wielowymiarowości ekonomii. Tymczasem w recenzowanej monografii nie znalazło to dostatecznego uwzględnienia.

Dokonany powyżej przegląd zawartości monografii pokazuje także, że jej poszczególne części są pod wieloma względami nierówne. Między innymi mamy tutaj teksty bardziej i mniej ogólne, różny jest nawiązanie do współczesnych problemów Polski, różny jest zakres i aktualność cytowanej literatury. Jednak takie nierówności są zapewne nieuniknione w przypadku monografii – pracy zbiorowej.

W sumie recenzowaną publikację oceniam bardzo wysoko i gorąco polecam wszystkim zainteresowanym naukami ekonomicznymi oraz procesami gospodarczymi i społecznymi.

*Prof. dr hab. Maciej Żukowski**

Marian Gorynia, *Ekonomiczne, finansowe i menedżerskie aspekty zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2021, 503 ss.

Znany i uznany w Polsce oraz poza jej granicami badacz biznesu międzynarodowego – prof. Marian Gorynia – opublikował książkę *Ekonomiczne, finansowe i menedżerskie aspekty zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw*. Przedstawił w niej gruntowną analizę przed-

* Prof. dr hab. Maciej Żukowski – Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu; ORCID: 0000-0003-0551-7458; e-mail: maciej.zukowski@ue.poznan.pl

siębiorstw, które współcześnie stanowią główny kanał powiązań ekonomicznych pomiędzy gospodarkami narodowymi i gospodarką światową. Dokonał tego profesjonalnie i na wysokim poziomie merytorycznym. Odnosząc się w swoich rozważaniach do zmieniających się uwarunkowań politycznych, ekonomicznych związanych z kryzysem migracyjnym oraz gwałtownych zmian zachodzących w środowisku technologicznym i naturalnym, zaprezentował wielowymiarowe aspekty zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw. W tym sensie przygotowana publikacja wypełnia lukę w badanym obszarze wiedzy.

Wyniki badań teoretycznych i empirycznych, które stały się podstawą przygotowania niniejszej monografii wskazują, że zagraniczna ekspansja przedsiębiorstw przynosi wiele korzyści samym przedsiębiorstwom oraz gospodarkom narodowym, lecz odbywa się w warunkach permanentnych zmian oraz szeregu zawirowań politycznych, ekonomicznych i społecznych, których skutki są trudne do jednoznacznej oceny. Z tego powodu recenzowana publikacja stanowi dobry przyczynek do prowadzenia dalszych badań w tym obszarze, zarówno na przykładzie Polski, jak i innych krajów znajdujących się na różnym poziomie rozwoju gospodarczego.

Książka składa się z siedmiu części, w których autor, koncentrując rozważania wokół przedsiębiorstwa, stara się ukazać złożoność sytuacji każdej firmy i wskazuje na to, że funkcjonowanie przedsiębiorstwa jest wypadkową oddziaływania wielu czynników, plasujących się zarówno na poziomie firmy jako całości, na poziomie jej otoczenia, jak również na poziomie części składowych przedsiębiorstwa (komórek i pracowników).

Konstrukcja pracy jest logiczna, a sekwencja poszczególnych części tworzy przejrzystą i merytorycznie spójną monografię. Każdą część opiniowanej monografii, a w niej każdy rozdział, otwiera syntetyczny wstęp informujący o przyjętych celach i strukturze prezentowanych treści, a wieńczy zakończenie zawierające precyzyjne wnioski. Co nie mniej istotne, w każdej części wprowadzono właściwą dozę porządku pojęciowego, który był następnie wykorzystywany w prowadzonych rozważaniach.

Monografię otwiera część pierwsza – *Przedsiębiorstwo jako przedmiot poznania w biznesie międzynarodowym – zagadnienia teoretyczno-metodologiczne* – omawiająca zagadnienia teoretyczne i metodologiczne związane z przedsiębiorstwem. Jej konstrukcja jest logiczna i przejrzysta, a jednocześnie stanowi bardzo dobry przyczynek do zrozumienia mechanizmów działania współczesnych przedsiębiorstw. Autor wyróżnił w niej kilka wzajemnie powiązanych i uzupełniających się rozdziałów. Wskazawszy na przedsiębiorstwo jako podmiot realnej gospodarki i przedmiot poznania naukowego, w drugim rozdziale wyjaśnia zakres pojęcia biznesu międzynarodowego, a w trzecim podkreśla jego interdyscyplinarny charakter. Czwarty rozdział przybliży czytelnikowi zależność między zagadnieniem ekspansji zagranicznej a teorią przedsiębiorstwa. Rozważania zamykają wnioski autora ujęte w syntetycznym zakończeniu części pierwszej.

Część pierwsza zasługuje na bardzo wysoką ocenę merytoryczną, w szczególności z uwagi na trafnie sformułowane wnioski badawcze, co dotyczy zarówno treści kolejnych rozdziałów, jak i jej zakończenia.

Przedmiotem rozważań w części drugiej – *Uwarunkowania kontekstualne zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw – poziom globalny, regionalny i mezoekonomiczny* – a zarazem jej celem jest analiza zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw badana w konkretnych uwarunkowaniach i na czterech poziomach: globalnym, regionalnym, makroekonomicznym i mezoekonomicznym. Autor zaproponował logiczną strukturę wywodu, a mianowicie po zwięzłym ukazaniu kwestii terminologicznych przeprowadził dyskusję na temat przyczyn, przejawów, skutków i przyszłości globalizacji. W rozdziale drugim tej części rozważania koncentrują się wokół mezoekonomicznych uwarunkowań zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw. Autor dokonał holistycznej, a zarazem syntetycznej prezentacji prze-

analiz wieloaspektowej zagranicznej ekspansji przedsiębiorstw w ujęciu interdyscyplinarnym, w której – co bardzo istotne – przyjęto inkrementalną metodę prezentowania treści.

Pracę cechuje konsekwencja badawcza, a także spójność i przejrzystość, co ma duże znaczenie dla rozprzestrzeniania jej treści zarówno w środowisku akademickim, jak również wśród pracowników firm działających w obszarze biznesu międzynarodowego. Recenzowana monografia ma unikalny charakter, jeśli chodzi o szczegółowość przedstawionych informacji, co służy sformułowaniu zaleceń, jak można je wykorzystać w polskich warunkach. Z tego powodu monografia ta stanowi doskonały materiał analityczny oraz drogowskaz przy planowaniu metod i sposobów ekspansji zagranicznej polskich przedsiębiorstw.

Bogusława Drelich-Skulska*

Krzysztof Malaga, Karolina Sobczak, *Mikroekonomia. Ujęcie statyczne i dynamiczne*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2020, 420 ss.

W drugiej połowie 2020 roku nakładem Wydawnictwa C.H. Beck ukazało się trzecie wydanie podręcznika *Mikroekonomia. Ujęcie statyczne i dynamiczne* autorstwa prof. dr. hab. Krzysztofa Malagi oraz dr Karoliny Sobczak. Znając wcześniejsze istotne osiągnięcia naukowe i dydaktyczne wspomnianej pary autorów, spodziewałem się, że recenzowana książka okaże się dobrze przemyślaną, kompletną i przydatną pozycją na polskim rynku wydawniczym. Jak postaram się uzasadnić w niniejszej recenzji, wszystkie wspomniane powyżej oczekiwania zostały spełnione z wyraźnym naddatkiem.

Recenzowany podręcznik został opracowany na podstawie bogatego doświadczenia dydaktycznego wynikającego z faktu prowadzenia przez autorów od ponad dekady wykładów i ćwiczeń z mikroekonomii dla studentów kierunku Informatyka i Ekonometria na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu. Książka stanowi kontynuację i istotne rozszerzenie (polegające na uwzględnieniu w jej treści ujęcia dynamicznego omawianych modeli matematycznych) dwóch wcześniejszych podręczników mikroekonomii autorstwa prof. Krzysztofa Malagi wydanych przez Wydawnictwo C.H. Beck w latach 2010¹ i 2012². Mówiąc ogólnie, jej zakres tematyczny koncentruje się w głównej mierze na problematyce matematycznego modelowania stanu równowagi ogólnej w sensie Walrasa w nurcie syntezy Samuelsona i Hicksa. W książce pojawia się także pojęcie równowagi w sensie Nasha. Cechą wyróżniającą recenzowany podręcznik na polskim rynku wydawniczym jest fakt, że wszystkie rozpatrywane w nim modele ekonomiczne analizowane są zarówno w wersjach statycznych, jak i dynamicznych.

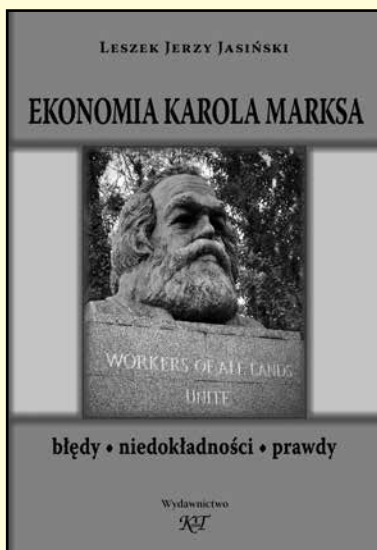
* Prof. dr hab. Bogusława Drelich-Skulska – Katedra Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu; ORCID: 0000-0003-0133-1850; e-mail: Boguslawa.drelich-skulska@ue.wroc.pl

¹ K. Malaga, *Mikroekonomia. Oswajanie z matematyką*, Wydanie 2, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2012, 327 ss.

² K. Malaga, *Mikroekonomia. Oswajanie z matematyką*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2010, 327 ss. Podręcznik wyróżniony w 2011 r. nagrodą indywidualną II stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wybitne osiągnięcia dydaktyczne.

Leszek Jerzy Jasiński

Ekonomia Karola Marksa. Błędy, niedokładności, prawdy
ISBN: 978-83-64928-15-4, e-ISBN: 978-83-64928-16-1
Rok wydania: 2020, 248 stron, cena: 49,90 zł

Praca zbiorowa (red. Anna Olejniczuk-Merta, Mirosław Miller)

Innowacje społeczne
ISBN: 978-83-64928-12-3, e-ISBN: 978-83-64928-13-0
Rok wydania: 2020, 240 stron, cena: 58,80 zł

Thriller z akcją osadzoną w świecie badań naukowych, polityki i biznesu (korporacje farmaceutyczne). Porywająca fabuła jest pretekstem przedstawienia konfliktu interesów tych środowisk oraz problemów moralnych związanych z pracą naukową.

Marlena Siviak, Marian Siviak: Pharmacoon

ISBN: 978-83-64928-19-2, e-ISBN: 978-83-64928-21-5 (tom 1)
ISBN: 978-83-64928-20-8, e-ISBN: 978-83-64928-23-9 (tom 2)
Rok wydania: 2021, 496 + 464 str., cena: 39,99 zł + 39,99 zł

Leszek Jerzy Jasiński

Nobliści z ekonomii 1969–2020. Poglądy laureatów w zarysie
ISBN: 978-83-64928-10-9, e-ISBN: 978-83-64928-14-7
Rok wydania: 2020, 330 stron, cena: 68,25 zł

